

of Excellence : web site. URL: <https://stratcomcoe.org/publications/the-doppelganger-case-assessment-of-platform-regulation-on-the-eu-disinformation-environment/304>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-666-9-13>

**«STRATEGIC NEUTRALITY»:
THE POSITION OF THE COUNTRIES OF THE GLOBAL SOUTH
ON THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR**

**«СТРАТЕГІЧНИЙ НЕЙТРАЛІТЕТ»:
ПОЗИЦІЯ КРАЇН ГЛОБАЛЬНОГО ПІВДНЯ
ЩОДО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

Moiseieva T. M.

*Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of International Relations and Law
National University «Odessa
Polytechnic»
Odessa, Ukraine*

Моїсєєва Т. М.

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
відносин та права
Національний університет «Одеська
політехніка»
м. Одеса, Україна*

Повномасштабна російсько-українська війна засвідчила глибоку фрагментацію сучасної системи міжнародних відносин та трансформацію глобального балансу сил. У цьому контексті особливої уваги набуває позиція країн Глобального Півдня, значна частина яких утримується від прямого засудження російської федерації або демонструє модель так званого «стратегічного нейтралітету».

Така поведінка проявляється, зокрема, у результатах голосувань за резолюції Генеральної Асамблеї ООН (з питань, які стосуються різних аспектів російсько-української війни), що дозволяє виявити чітку закономірність у позиціонуванні держав Глобального Півдня. Попри стабільну підтримку базових резолюцій (140–143 голоси), близько 50 держав систематично обирають тактику «утримання» або неучасті в голосуванні. Це свідчить про те, що країни Глобального Півдня, формально визнаючи неправовий характер дій рф, керуються виключно прагматичними міркуваннями, уникаючи прямої конфронтації з агресором [2, с. 157].

Показовою є динаміка голосувань (з високим рівнем «утримань» та «ухилянь» від голосування) щодо рішень, які передбачали не лише декларативне підтвердження принципів Статуту ООН, а й конкретні обмежувальні заходи проти РФ – зокрема призупинення її членства в Раді з прав людини (7 квітня 2022 р.), створення механізму відшкодування збитків (14 листопада 2022 р.) та вимогу виведення російських військ із Запорізької АЕС (11 липня 2024 р.) [2, с. 161].

У 2024 р. держави латиноамериканського регіону продемонстрували тенденцію до поступового зниження підтримки окремих резолюцій, зокрема щодо безпеки ядерних об'єктів (11 липня 2024 р. – підтримало 19 країн регіону, 6 утрималися, 6 не голосували взагалі, а Куба та Нікарагуа проголосували проти) та ситуації з правами людини на тимчасово окупованих територіях України (17 грудня 2024 р. – підтримали 16 держав регіону, 12 утрималося, 3 не голосували, Нікарагуа і Куба проголосували проти) [3, с. 216]. Це підтверджує збереження обережної, а подекуди й відстороненої лінії поведінки низки держав регіону.

Для України критично важливим є глибоке розуміння природи цієї «нейтральності», оскільки вона безпосередньо корелює з результативністю української дипломатії. Йдеться не лише про формування ширшої міжнародної коаліції підтримки, але й про ефективність дипломатичної стратегії, санкційної політики та просування української формули миру.

У науковому дискурсі українських дослідників, позиція значної частини держав Глобального Півдня щодо російсько-української війни, трактується як прояв «стратегічного нейтралітету», зумовленого комплексом історичних, ідеологічних та прагматичних чинників. *Окреслимо деякі з них.*

Вплив історичних ідеологем та антизахідний дискурс. Значна частина держав Глобального Півдня продовжує сприймати РФ кризь призму радянської спадщини як «антиімперіалістичну потугу», протиставляючи її колективному Заходу, що асоціюється з колоніальним минулим. Це створює когнітивний бар'єр для сприйняття боротьби України як національно-визвольної та антиколоніальної, оскільки в межах даної парадигми європейська держава ап'орі не ідентифікується як об'єкт колонізації [1, с. 355; 5].

Геополітична інерція та традиція неприєднання. Відданість принципам Руху неприєднання та скепсис щодо євроатлантичної інтеграції України спонукають ці країни до «рівновіддаленості». Окремі країни демонструють обережність до міжнародних ініціатив, спрямованих на врегулювання війни, зокрема через нерозуміння

формату переговорного процесу без прямої участі росії та кінцевих параметрів запропонованих механізмів [1, с. 355; 5].

Внутрішньополітичні та регіональні чинники. На формування зовнішньополітичного курсу суттєво впливають проблеми з дотриманням прав людини всередині самих держав Глобального Півдня, що викликає відторгнення відповідних ціннісних пунктів українського порядку денного. Крім того, значну роль відіграє активність ліворадикальних сил та чутливість до російської дезінформації, яка накладається на географічну віддаленість театру воєнних дій та історичний брак глибоких двосторонніх зв'язків з Україною [5].

Економічний прагматизм та диверсифікація залежностей. Позиція багатьох держав визначається балансуванням між західною фінансовою допомогою та критичною залежністю від російських контрактів (енергоресурсів, продовольства, ВПК), що робить нейтралітет інструментом мінімізації економічних ризиків [1, с. 355; 5].

Варто зауважити, що на початку 2022 р. низка африканських держав відчула опосередковані наслідки російської агресії проти України, передусім у вигляді загострення продовольчої проблематики та ризиків дестабілізації внутрішніх ринків. Додатковим фактором стало часткове перенаправлення фінансових ресурсів європейських та інших міжнародних фондів на підтримку України, що спричинило занепокоєння серед урядів, залежних від зовнішньої допомоги. У такому контексті, Україна, в окремих випадках, почала сприйматися як конкурент за обмежені донорські ресурси, що об'єктивно ускладнювало формування довірливого діалогу.

До того ж, тема міжнародної фінансової підтримки активно експлуатується російською пропагандою, з метою формування негативного сприйняття України серед політичних еліт та громадськості африканських держав, що додатково впливає на їхню позицію у міжнародних форматах [4, с. 48].

Військово-технічне співробітництво та «безпековий експорт» як інструмент впливу рф. Окремим детермінуючим фактором «стратегічного нейтралітету» є глибока залежність низки держав Глобального Півдня (зокрема регіонів Африки та Південно-Східної Азії) від російського експорту озброєнь та специфічних послуг у сфері безпеки.

Упродовж 2018–2022 рр. на рф припадало близько 40 % імпорту основних систем озброєнь африканськими державами — показник, що перевищував сукупні обсяги постачань зі США, Китаю та Франції за той самий період. Принципово важливо, що російська військова співпраця, на відміну від західних моделей взаємодії, як правило, не обумовлюється вимогами щодо дотримання прав людини чи демо-

кратичних стандартів, що робить її привабливою для авторитарних режимів.

Крім експорту зброї, Москва пропонує партнерам ширший спектр інструментів підтримки: дипломатичне прикриття (як постійний член Ради Безпеки ООН), включно з використанням права вето, а також пряму безпекову допомогу у формі військових інструкторів і найманих формувань для подолання внутрішніх загроз [2, с. 164–165].

Так, наприклад, деструктивним чинником, що ускладнює реалізацію української дипломатичної стратегії в Африці, є присутність на території окремих держав континенту російських воєнізованих формувань, відомих як «Африканський корпус». Діяльність подібних контингентів виступає інструментом гібридного впливу Москви, що призводить до дестабілізації регіональної безпекової архітектури, масштабних порушень міжнародного гуманітарного права та провокування гуманітарних катастроф [4, с. 51].

Водночас, така модель співпраці створює, для окремих урядів, ілюзію додаткових гарантій збереження внутрішньополітичної стабільності, що об'єктивно стримує їх від приєднання до ініціатив, спрямованих на міжнародну ізоляцію російської федерації.

Отже, «стратегічний нейтралітет» значної частини держав Глобального Півдня є не проявом ціннісної індиферентності, а результатом поєднання історичних наративів, геополітичної інерції, внутрішньополітичних обмежень та прагматичного балансування економічних і безпекових інтересів. Динаміка голосувань у межах Організації Об'єднаних Націй підтверджує тенденцію до обережного дистанціювання від рішень, що передбачають реальні обмежувальні заходи проти РФ. За цих умов для України принципового значення набуває не лише констатація такої позиції, а й глибоке розуміння її структурних причин, що дозволить коригувати інструменти зовнішньої політики, посилювати двосторонню взаємодію та мінімізувати вплив російських деструктивних наративів у державах Глобального Півдня.

Література:

1. Мокляк С., Конопка Н. Глобальний Південь як мегасуб'єкт нового світового порядку. *Social Development and Security*. 2025. Том 15. №. 2. с. 350-357. URL: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/855>
2. Рябчук М. Зворотний бік «нейтральності». Російська війна в Україні й амбівалентна позиція країн Глобального Півдня. *Політичні дослідження*. 2024. №2(8). с. 156-183. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/8_Riabchuk.pdf

3. Українська призма: Зовнішня політика 2024. Аналітичне дослідження. / ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма». Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка». Київ, 2025. 320 с. URL: https://prismua.org/wp-content/uploads/2025/04/UPFP_24-UKR_WEB-1.pdf

4. Хома Н., Панова Д. Активізація взаємин України з державами Африки: оцінка результатів та перспектив. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*: Збірник наукових статей. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2024. Т. 50. с. 45-56. URL: https://www.researchgate.net/publication/389004017_Aktivizacia_vzaemin_Ukraini_z_derzavami_Afriki_ocinka_rezultativ_ta_perspektiv

5. Шелест Г., Шевченко Н. Практичні шляхи та методи залучення держав «Глобального Півдня» до участі в реалізації української Формули Миру. / Центр міжнародної безпеки. URL: <https://analytics.intsecurity.org/peace-formula-global-south/>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-666-9-14>

**THE FORMATION OF POLAND'S HISTORICAL CULTURE
AND THE IMPACT OF ITS INSTRUMENTALIZATION
IN RELATIONS WITH UKRAINE**

**ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПОЛЬЩІ ТА ВПЛИВ
ЇЇ ІНСТРУМЕНТАЛІЗАЦІЇ У ВІДНОСИНАХ З УКРАЇНОЮ**

Poplavskyi S. Yu.

*Postgraduate student at the Department
of National Security and Political
Science
National University «Ostroh Academy»
Ostrog, Ukraine*

Поплавський С. Ю.

*аспірант кафедри Національної
безпеки та політології
Національний університет
«Острозька академія»
м. Острог, Україна*

В ХХІ столітті на зовнішньополітичну діяльність держав особливий вплив безпосередньо має їхня історична культура, формування якої допомагає зрозуміти чому держава діє на міжнародній арені певними методами протягом тривалого історичного розвитку, чим визначається її сприйняття міжнародного середовища, яким чином формується ставлення до інших країн тощо. На цій конференції ми розглянемо як формувалася історична культура саме в Польщі, в контексті україно-польських відносин. Відносини між цими країнами відображають усі